

กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

สารบัญ

		หน้า
๑.	ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐.....	๑
๒.	ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อย ในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการ ไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐.....	๖๗
๓.	ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕	๗๑
๔.	ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙.....	๗๘

๑. ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาและคำวินิจฉัย
พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า กำหนดวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๔ ในข้อกำหนดนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“คดี” หมายความว่า เรื่องที่เสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องของผู้ร้อง

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การพิจารณาคดีหรือการกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาลไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

หรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้อง การไต่สวน การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“การไต่สวน” หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา หรือการสืบพยาน

ข้อ ๕ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามข้อกำหนดนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ หรือประกาศโดยความเห็นชอบของศาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อกำหนดนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ วิธีพิจารณาตามที่กำหนดในข้อกำหนดนี้ให้ใช้ระบบไต่สวน
วิธีพิจารณาใดซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดนี้

ข้อ ๗ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาล
เห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลมีอำนาจย่อหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์
แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ข้อ ๘ ศาลมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจ่าย

(๑) ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แก่บุคคลใดที่ศาล
เรียกมาให้ถ้อยคำ ให้ความเห็น หรือเบิกความ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเอกสารหรือการดำเนินการใด
เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาของศาล

ข้อ ๙ แบบพิมพ์ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล กำหนดให้ใช้เพื่อการใด
มีรูปแบบ ขนาดและข้อความอย่างไร ให้เป็นไปตามท้ายข้อกำหนดนี้

ข้อ ๑๐ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นนุพการีหรือ
ผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นที่นั่งหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทาง
การสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยถูกอ้างเป็นพยาน โดยที่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ เว้นแต่เคยมีส่วนร่วมในวิธีพิจารณาตามกระบวนการทางนิติบัญญัติ หรือเคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษ ในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคำรื้อนั้น

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) เป็นกรรมการกฤษฎีกาหรืออนุญาโตตุลาการซึ่งพิจารณาคำร้องในเรื่องเดียวกันนั้นมาก่อน

(๖) มีคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติ สืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ ๑๑ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ ๑๐ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใด ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้

ข้อ ๑๒ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ตามข้อ ๑๐ คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น

การกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านนั้น ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมรับคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๓ เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการคนใด และตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น ให้ศาลพิจารณาคำร้องคัดค้านและบันทึกคำชี้แจงของตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน โดยอาจฟังคำแถลงของคู่กรณีและตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควร แล้วออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำร้องคัดค้านนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลต้องพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องคัดค้านมิได้

การชี้ขาดคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ถือตามคำร้องคัดค้าน

ข้อ ๑๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๐ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

ข้อ ๑๕ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี การให้บุคคลใดซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและให้กระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งออกระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๑๖ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคล เช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของศาล

หมวด ๒

อำนาจศาล

ข้อ ๑๗ ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

(๒) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการโดยใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คัดค้านว่า มติของพรรคการเมืองที่ให้ตนพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นการขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๑๐๖ (๗) ของรัฐธรรมนูญ

(๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ตามมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่า คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้น ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๕๔ ของรัฐธรรมนูญ

(๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการธิการ มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา ๑๖๘ วรรคเจ็ด ของรัฐธรรมนูญ

(๑๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๘๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนด ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๒) คดีที่ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๘๐ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร จะใช้บังคับแก่คดีใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้าม ตามมาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคการเมืองที่ถือว่ากระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ

(๑๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ

(๑๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ

(๒๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล

หมวด ๓

การยื่น การถอน และการจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๑๘ คำร้องตามข้อ ๑๗ ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- (๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- (๓) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- (๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน
- (๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง แต่ในกรณีที่เป็นการทำและยื่นหรือส่งคำร้องแทนผู้อื่น ต้องแนบ

ใบมอบฉันทะให้ทำการดังกล่าวมาด้วย

คำร้องที่มีได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ศาลหรือตุลาการประจำคดีอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ถ้ามิได้ปฏิบัติก็ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องนั้น

การจัดทำ การยื่น และรายละเอียดของคำร้อง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้นำความในข้อ ๑๘ มาใช้บังคับแก่คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ การยื่นคำร้องต่อศาลตามข้อ ๑๗ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญข้อกำหนดนี้ และกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล

การยื่นคำร้องตามข้อ ๑๗ (๕) ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบตามที่ศาลกำหนด

การยื่นคำร้องตามข้อ ๑๗ (๑๓) ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี ส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒๒ การยื่นคำร้องของบุคคลตามข้อ ๒๑ นอกจากต้องดำเนินการตามข้อ ๑๘ แล้วให้ระบุนเหตุที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้วด้วย

ข้อ ๒๓ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาล ก่อนที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอลอนคำร้อง หรือศาลเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้องนั้นก็ได้

กรณีที่ผู้ร้องไม่ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามคำสั่งศาลหรือตุลาการประจำคดีภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการทิ้งคำร้อง และศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้องนั้นก็ได้

หมวด ๔

องค์คณะและวิธีพิจารณา

ข้อ ๒๔ องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน

ตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น

คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่มีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒๕ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใด ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคน เป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีตามข้อ ๑๗ (๕) และ (๕) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ศาลมอบหมายตุลาการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีแทน

ให้ตุลาการประจำคดีตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน มีอำนาจพิจารณารับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยตามข้อ ๒๗ และออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดคดีคำสั่งของตุลาการประจำคดีให้ถือเสียงข้างมาก

ข้อ ๒๖ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๑๗ (๕) หรือ (๕) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามที่ศาลเห็นสมควร และศาลไม่ได้แต่งตั้งตุลาการประจำคดีไว้ ให้ศาลตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

ข้อ ๒๗ ให้ตุลาการประจำคดีตามข้อ ๒๕ มีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง

กรณีตุลาการประจำคดีมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณภายในเจ็ดวันนับแต่วันมีความเห็น หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล

หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจำคดีตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

ข้อ ๒๘ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่กำลังดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๙ เมื่อศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ข้อ ๓๐ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลและต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและเกี่ยวข้องกับเรื่องเดิม โดยให้ทำเป็นคำร้องขอยื่นต่อศาล

ข้อ ๓๑ การส่งคำร้อง ประกาศ หรือเอกสารอื่นใด ให้ส่งแก่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้อง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

ในกรณีไม่อาจดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ศาลหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้นำเอกสารดังกล่าว ปิดไว้ ณ ที่ทำการศาล หรือสถานที่ตามวรรคหนึ่ง หรือให้ประกาศโดยวิธีอื่นใด

ตามที่ศาลหรือตุลาการประจำคดีเห็นสมควร และการปิดหรือการประกาศดังกล่าว ให้ถือว่าได้มีการส่งเอกสารโดยชอบแล้วนับแต่วันปิดหรือประกาศ

ข้อ ๓๒ ในการพิจารณาคดีของศาล หากศาลเห็นว่าคดีใดมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนก็ได้

การไต่สวนของศาล ให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณี ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ประกาศตามวรรคสาม ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาล

ข้อ ๓๓ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคลและหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ณ ที่ทำการศาลในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นในการอ้างพยานหลักฐาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นได้ตามที่ศาลเห็นสมควร พยานหลักฐานใดที่คู่กรณีไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้ คู่กรณีไม่อาจนำเข้าสู่การพิจารณาคดีได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๓๔ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และให้แจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานตามข้อ ๓๓ วรรคสอง ต่อศาลพร้อมสำเนาจำนวนเพียงพอตามที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมต้องกระทำก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น

การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติม เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคสองจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ขอต้องแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๓๕ ในวันนัดตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานทั้งหมดยื่นต่อศาล เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว หากฝ่ายใดไม่อาจยื่นพยานหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อศาลในวันนัดตรวจพยานหลักฐานได้ อันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลหรือตุลาการประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งแล้วฉบับที่รายงานการพิจารณาคดีไว้ เมื่อเสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันนัดสืบพยาน และแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๓๖ การไต่สวนของศาลให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน

ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ข้อ ๓๗ ในการไต่สวนของศาล หากศาลเห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงดการไต่สวนก็ได้

ข้อ ๓๘ การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลกำหนดและกระทำเท่าที่จำเป็น

การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง ก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้น โดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

ข้อ ๓๙ ศาลอาจอนุญาตให้สืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยระบบการประชุมทางวิดิทัศน์ได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล

ข้อ ๔๐ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ

ความเห็นล่วงหน้าต่อศาล ตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนดและศาลอนุญาต โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลนั้น ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลนั้น ไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันนัดสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสอง และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

พยานบุคคลใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้ว จะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลใดเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนด แทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้

ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบหรือมีคำสั่งแจ้งให้คู่กรณีรับสำเนาบันทึกคำพยานภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณีติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสามวันนับแต่วันได้รับสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นนั้น มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลนั้นไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

ข้อ ๔๒ ระหว่างการไต่สวนของศาลให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๔๓ กรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ก็ให้กระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจา ให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อนและให้ผู้ถูกร้องแถลงในลำดับถัดไป

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย ศาลจะซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลง หรือภายหลังการแถลงก็ได้

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาตามวรรคสามและวรรคสี่ ให้นำความในข้อ ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๔ ในการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง จะให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือก็ได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาล

ข้อ ๔๕ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อกำหนดนี้ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อ ๔๖ ศาลอาจสั่งการสืบพยานหลักฐานใด ๆ ที่เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณา วินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร

ข้อ ๔๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือโดยคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจสั่งให้มีการนำสืบพยานหลักฐาน ตรวจสอบบันทึก เอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ภายในหรือภายนอกที่ทำการศาลก็ได้

ข้อ ๔๘ ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มา หรือมีอยู่ หรือที่คู่กรณีนำมาสืบนั้น เกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่

ข้อ ๔๙ การพิจารณาคดีของศาลให้กระทำด้วยความรวดเร็ว เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปก็ได้

ข้อ ๕๐ การพิจารณาวินิจฉัยของศาลให้วินิจฉัยทุกประเด็นที่ศาลกำหนด โดยตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะงดออกเสียงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามที่ศาลกำหนดมิได้

ข้อ ๕๑ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี

ข้อ ๕๒ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล

หมวด ๕

การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ข้อ ๕๓ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วกลับครบไว้กับคำวินิจฉัย

ข้อ ๕๔ ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตนเป็นหนังสือ พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะจัดทำคำวินิจฉัยของศาล

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕๕ คำวินิจฉัยของศาลให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลอื่น และองค์กรอื่นของรัฐ

คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แลแล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคำร้องตามข้อ ๑๗ (๑๑) ว่า ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ หรือข้อ ๑๗ (๑๓) (๑๔) (๑๘) หรือ (๑๘) ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

การแจ้งให้มาฟังและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสามและการแจ้งตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

ข้อ ๕๖ คำสั่งจำหน่ายคำร้องตามข้อ ๒๓ และคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๒๗ วรรคสอง ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคำร้อง ความเห็นประกอบและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

ให้นำความในข้อ ๕๔ วรรคสอง มาใช้บังคับในการทำคำสั่งโดยอนุโลม เมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลง เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาด หรือผิดหลงเช่นนั้น ให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องหรือคู่กรณีแล้วแต่กรณีได้รับทราบ และให้นำ ความข้อ ๕๔ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการทำคำสั่งตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๕๘ บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้ศาลดำเนินการต่อไป

ข้อกำหนดนี้ไม่ใช่บังคับแก่คดีที่ได้ยื่นคำร้องไว้ก่อนวันที่ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับ และให้ใช้ ข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำ คำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ยื่นคำร้องนั้นบังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควร กำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

แบบพิมพ์ของศาล

ข้อ ๑ แบบพิมพ์ของศาลมีดังนี้

- (๑) คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย
 - (๒) คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๒๒
 - (๓) คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
 - (๔) คำร้องทั่วไป
 - (๕) คำชี้แจง
 - (๖) บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น
 - (๗) คำคัดค้าน
 - (๘) คำแถลงการณ์เปิดคดี
 - (๙) คำแถลงการณ์ปิดคดี
 - (๑๐) ใบมอบฉันทะ
 - (๑๑) บัญชีระบุพยานบุคคล
 - (๑๒) บัญชีระบุพยานเอกสาร
 - (๑๓) บัญชีระบุพยานวัตถุ
 - (๑๔) หนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
 - (๑๕) หนังสือแจ้งผู้ถูกร้องให้มารับสำเนาคำร้อง
 - (๑๖) หนังสือแจ้งคู่กรณี
 - (๑๗) หนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล
 - (๑๘) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๑๙) บันทึกคำเบิกความพยาน
 - (๒๐) บันทึกคำแถลงการณ์เปิด/ปิดคดีด้วยวาจา
 - (๒๑) รายงานการพิจารณาคดี
 - (๒๒) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๒๓) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๒๔) บันทึกการอ่านคำวินิจฉัย
- แบบพิมพ์ตามท้ายข้อกำหนดนี้ ให้ใช้กระดาษพิมพ์ขนาด เอ ๔

ข้อ ๒ ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นที่ประสงค์จะยื่นเอกสารต่อศาล ให้จัดทำแบบพิมพ์ตามข้อ ๑ (๑) ถึง ข้อ ๑ (๑๓) แล้วแต่กรณี ผู้ยื่นสามารถจัดทำแบบพิมพ์ขึ้นเองได้โดยจัดทำต้นฉบับพร้อมสำเนา รวมจำนวนเก้าชุด

ข้อ ๓ แบบพิมพ์ตามข้อ ๑ (๑๔) ถึง ข้อ ๑ (๒๔) เป็นแบบพิมพ์สำหรับศาลใช้

(ใบต่อ)

A series of horizontal dashed lines for writing, consisting of 25 lines.

(ใบต่อ)

A series of horizontal dashed lines for writing, consisting of 25 lines.

(๔)
คำร้องทั่วไป

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {ผู้ร้อง
.....ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....
.....

ข้าพเจ้า.....

สัญชาติ.....ตำแหน่งหรืออาชีพ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

เกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา เป็น.....

ขอขึ้นคำร้องมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ใบต่อ)

A series of horizontal dashed lines for writing, consisting of 25 lines.

(๖)

บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {ผู้ร้อง
.....ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

๑. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....

๒. เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

๓. ตำแหน่งหรืออาชีพ.....
สถานที่ติดต่อ.....

๔. อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

เกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา เป็น.....

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ดังนี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ใบต่อ)

A series of horizontal dashed lines for writing, consisting of 25 lines.

(๘)

คำแถลงการณ์ปิดคดี

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระหว่าง {

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ข้าพเจ้า.....

สัญชาติ.....ตำแหน่งหรืออาชีพ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

เกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา เป็น.....

ขอยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี มีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.....

.....
.....
(ลงชื่อ).....ผู้มอบฉันทะ
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้รับมอบฉันทะ
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(๑๑)

บัญชีระบุนุพยานบุคคล

บัญชีระบุนุพยานบุคคล

เรื่องพิจารณาที่ .../.....

วันที่ .. เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า ผู้ร้อง/ผู้ถูกร้อง

ขอระบุนุพยานของข้าพเจ้า รวม ลำดับ

ลำดับ	ชื่อและที่อยู่ของพยานโดยละเอียด	วิธีการได้มานำเรียก
๑.	นาย/นาง/นางสาว/ยศ ที่อยู่ เหตุผลความจำเป็น	
๒.	นาย/นาง/นางสาว/ยศ ที่อยู่ เหตุผลความจำเป็น	
๓.	นาย/นาง/นางสาว/ยศ ที่อยู่ เหตุผลความจำเป็น	
๔.	นาย/นาง/นางสาว/ยศ ที่อยู่ เหตุผลความจำเป็น	

..... ผู้ระบุ

(๑๒)

บัญชีระบุนุพยานเอกสาร

บัญชีระบุนุพยานเอกสาร

เรื่องพิจารณาที่ .../.....

วันที่ .. เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า ผู้ร้อง/ผู้ถูกร้อง

ขอระบุนุพยานของข้าพเจ้า รวม ลำดับ

ลำดับ	ชื่อพยานเอกสาร/ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง	วิธีการได้มา นำเรียก
๑.	ชื่อพยานเอกสาร..... ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง..... เหตุผลความจำเป็น	
๒.	ชื่อพยานเอกสาร..... ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง..... เหตุผลความจำเป็น	
๓.	ชื่อพยานเอกสาร..... ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง..... เหตุผลความจำเป็น	

..... ผู้ระบุ

(๑๓)

บัญชีระบุนุพยานวัตถุ

บัญชีระบุนุพยานวัตถุ

เรื่องพิจารณาที่ .../.....

วันที่ .. เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า ผู้ร้อง/ผู้ถูกร้อง

ขอระบุนุพยานของข้าพเจ้า รวม ลำดับ

ลำดับ	ชื่อพยานวัตถุ /ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง	วิธีการได้มา นำเรียก
๑.	ชื่อพยานวัตถุ	
	ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง.....	
	เหตุผลความจำเป็น	
๒.	ชื่อพยานวัตถุ	
	ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง.....	
	เหตุผลความจำเป็น	
๓.	ชื่อพยานวัตถุ	
	ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครอง.....	
	เหตุผลความจำเป็น	

..... ผู้ระบุ

(๑๔)

หนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระหว่าง {ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ถึง.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ต.รอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ด้วยผู้ร้องได้ยื่นคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีข้อความตาม
 สำเนาคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้แล้ว

จึงให้ท่านทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน.....
 นับแต่วันได้รับหนังสือนี้

(.....)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โทร.....

โทรสาร.....

(๑๕)

หนังสือแจ้งผู้ร้องให้มารับสำเนาคำร้อง

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ถึง.....
 อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....
 ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ด้วยผู้ร้องได้ยื่นคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดย.....

จึงให้ท่านมารับสำเนาคำร้องเพื่อทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่
 เวลาทำการ ภายใน.....นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งนี้

(.....)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โทร.....

โทรสาร.....

(๑๖)
หนังสือแจ้งคู่กรณี

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {ผู้ร้อง
.....ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ถึง.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดย.....
.....นั้น

จึงแจ้งมายังท่านเพื่อทราบ

(.....)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โทร.....

โทรสาร.....

(๑๗)

หนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ถึง.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ครอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ด้วย.....

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๓ วรรคหนึ่ง

()

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โทร.....

โทรสาร.....

(๑๕)

บันทึกคำเบิกความพยาน

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระหว่าง {

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ข้าพเจ้าได้ปฏิญาณตนแล้ว

๑. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....
๒. เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.อายุ.....ปี
๓. ตำแหน่งหรืออาชีพ.....
สถานที่ติดต่อ.....
๔. อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....
- เกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา เป็น.....

ข้าพเจ้าขอเบิกความเป็นพยานตามที่ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือ.....ไว้แล้ว ถูกต้องเป็นความจริง/อ่านแล้ว

..... ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

..... พยาน

(๒๐)

บันทึกคำแถลงการณ์เปิด/ปิดคดีด้วยวาจา

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระหว่าง {ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง.....

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามแล้ว

๑. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....
 ๒. เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี
 ๓. ตำแหน่งหรืออาชีพ.....
 สถานที่ติดต่อ.....
 ๔. อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....
 ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา เป็น.....

ข้าพเจ้าขอแถลงการณ์เปิด/ปิดคดีด้วยวาจาตามที่ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือ.....ไว้แล้ว ถูกต้องเป็นความจริง/อ่านแล้ว

.....ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

.....ผู้ร้อง/ผู้ถูกร้อง

เรื่องพิจารณาที่ .../..... :

วันที่.....

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

(คำสั่งที่ .../...)

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ /

เรื่องพิจารณาที่ /

วันที่

ระหว่าง { ผู้ร้อง
..... ผู้ถูกร้อง

เรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(คำวินิจฉัยที่ .../...)

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

.....
()

(๒๔)

บันทึกการอ่านคำวินิจฉัย

เรื่องพิจารณาที่ .../...

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระหว่าง {ผู้ร้อง
.....ผู้ถูกร้อง

เรื่อง

นัดฟังคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญวันนี้.....

.....

ศาลรัฐธรรมนูญได้อ่านคำวินิจฉัยที่/... ลงวันที่ .. เดือน พ.ศ.

เรื่อง

.....
.....
.....
.....
.....

(.....)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องพิจารณาที่ .../..... :

วันที่.....

.....

(.....)

ผู้ร้อง

.....

(.....)

ผู้ถูกร้อง

๒. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ

**ว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ทำกรหรือบริเวณ
ที่ทำกรศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ**

พ.ศ. ๒๕๕๐

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ
และการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๖ แห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำ
คำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงกำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความ
เรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สื่อมวลชน” หมายความว่า เจ้าของ หรือบรรณาธิการ หรือผู้แทนของหนังสือพิมพ์
สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี

หมวด ๑

การเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๔ บุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ หรือ
ห้องพิจารณา ต้องแต่งกายให้สุภาพ ประพฤติตนให้เรียบร้อย ห้ามส่งเสียงดัง หรือกระทำการอื่นใด
อันก่อให้เกิดความไม่เรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ หรือห้องพิจารณา

ข้อ ๕ บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาล
รัฐธรรมนูญ เมื่อมาติดต่อราชการและหมดภารกิจที่ต้องปฏิบัติแล้ว ให้ออกไปจากที่ทำการหรือบริเวณ
ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๖ ห้ามนำอาวุธทุกชนิดเข้ามาในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามี
อาวุธติดตัวมาจะต้องเก็บหรือฝากไว้ที่อื่นเสียก่อนที่จะเข้ามาในที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่
เจ้าพนักงานตำรวจที่ได้รับอนุญาตจากศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๗ ห้องพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นที่เคารพ ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อยและมีสัมมาคารวะและอยู่ในบริเวณที่จัดไว้

หมวด ๒

การเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๘ ผู้ที่ประสงค์จะเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนมาแลกบัตรเข้าฟังการไต่สวน และให้ระบุชื่อ ชื่อสกุล พร้อมลงลายมือชื่อในสมุดที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดไว้

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจพิจารณาและออกบัตรอนุญาตให้ตามที่เห็นสมควรและบัตรอนุญาตนี้ ให้ใช้ได้เฉพาะวันที่มีการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๙ ผู้แทนสื่อมวลชนใดประสงค์จะเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือโดยระบุเลขเรื่องพิจารณา ชื่อเรื่องพิจารณา วันเวลาที่นัดพิจารณา และระบุชื่อ ชื่อสกุลของผู้แทนที่จะเข้าฟังการไต่สวนนั้น

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้แทนดังกล่าวรับบัตรอนุญาตเข้าฟังการไต่สวนของสื่อมวลชนโดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาออกบัตรอนุญาต และลงลายมือชื่อในสมุดที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดไว้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานใด หรือคณะบุคคลใด ขอเข้าฟังการไต่สวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษานั้น ให้เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจพิจารณาและอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ห้ามมิให้ผู้เข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญแสดงกิริยาไม่เรียบร้อย หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัดด้วย

ข้อ ๑๒ บัตรอนุญาตตามข้อ ๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะสั่งถอนเสียเมื่อใดก็ได้

ข้อ ๑๓ ห้ามมิให้นำสัตว์ เครื่องมือสื่อสาร วัตถุ หรือสิ่งของที่นำจะเป็นอันตราย หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลเข้ามาในห้องพิจารณา

ข้อ ๑๔ การถ่ายภาพ การถ่ายทำภาพยนตร์ การบันทึกภาพหรือเสียง หรือการกระทำ
อย่างอื่นในทำนองเดียวกันในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาต
จากศาลรัฐธรรมนูญ แต่ต้องระมัดระวังมิให้เป็นที่ยึดถือหรือกระทบกระเทือนต่อการพิจารณาคดี
หรือต่อคู่กรณีหรือบุคคลใด

ข้อ ๑๕ การถ่ายภาพ การถ่ายทำภาพยนตร์ การบันทึกภาพหรือเสียง หรือการกระทำ
อย่างอื่นในทำนองเดียวกันในบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและในห้องพิจารณาคดีก่อนหรือหลัง
การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ให้กระทำมิได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๓. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี
พ.ศ. ๒๕๕๕

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของศาล จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“ข้อกำหนด” หมายความว่า ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“รองเลขานุการ” หมายความว่า รองเลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“ผู้เชี่ยวชาญ” หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“สำนักคดีที่ได้รับมอบหมาย” หมายความว่า สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายให้รับคำร้องและการจ่ายสำนวนคดี

“หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า สำนักคดี หรือกลุ่มงานคดี ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ โดยความเห็นชอบของศาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ศาลเปิดทำการตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๓๐ นาฬิกา ยกเว้นวันหยุดราชการ การเปิดทำการนอกเวลาราชการหรือในวันหยุดราชการของศาลหรือสำนักงาน ให้เป็นไปตามประกาศของศาลหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลา

การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลให้ยื่นภายในกำหนดเวลาทำการตามข้อ ๕ การยื่นภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายลงรับในวันทำการถัดไป

ข้อ ๗ ให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ร่วมกันทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี หรือตามที่ศาลมอบหมาย

กรณีผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ให้เสนอความเห็นต่อศาลเพื่อพิจารณาอีกทางหนึ่ง

หมวด ๒

การยื่นและการตรวจรับคำร้อง

ข้อ ๘ การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลต้องมายื่นด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นมายื่นแทนก็ได้ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ของผู้มอบและผู้รับมอบฉันทะ เว้นแต่การยื่นคำร้องตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๑๓) และ (๑๔) อาจยื่นคำร้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งนี้ ให้ถือวันที่ไปรษณีย์ลงทะเบียนรับเป็นวันที่ยื่นคำร้องต่อศาล

ข้อ ๙ เอกสารหรือพยานหลักฐานยื่นต่อศาลเป็นภาษาต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอตุลาการประจำคดีเพื่อส่งคู่มือหรือบุคคลที่ยื่น จัดทำคำแปลทั้งฉบับหรือเฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ พร้อมทั้งคำรับรองคำแปลว่าถูกต้องยื่นต่อศาลเพื่อแนบไว้กับเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้น

ในกรณีที่คู่มือหรือบุคคลที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทย หรือเป็นใบหรือหูหนวกและอ่านหนังสือไม่ได้ ให้คู่มือฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม

ข้อ ๑๐ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๓๑ การส่งคำร้อง ประกาศ หรือเอกสารอื่นใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการส่งหรือส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและเพื่อความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อกับศาลอาจสั่งให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

ในการส่งเอกสารตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีหลักฐานการส่งจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนหรือหน่วยงานผู้จัดให้บริการไปรษณีย์หรือโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งเอกสารนั้น ในกรณีนี้ให้ถือว่าผู้รับได้รับเอกสารตามวันเวลาที่ปรากฏในหลักฐานดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รับหรือได้รับหลังจากนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของศาล

ข้อ ๑๑ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายจัดให้มีระบบควบคุมทะเบียนงานคดี

หลักเกณฑ์และวิธีการ ระบบควบคุมทะเบียนงานคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๒ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๑๘ การรับคำร้องหรือเอกสารอื่นใด ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับคำร้องและตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องหรือเอกสารอื่นใดและออกไปรับไว้เป็นหลักฐาน

หากตรวจสอบแล้วเห็นว่าคำร้องหรือเอกสารอื่นใดไม่ถูกต้องให้บันทึกความเห็นไว้ และส่งความเห็นดังกล่าวให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการต่อไป

ในกรณีคำร้องที่ขอให้ศาลวินิจฉัยอาจแยกเป็นเรื่องพิจารณาได้หลายเรื่อง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกเป็นรายเรื่อง และลงทะเบียนในสารบบคดีตามจำนวนเรื่องที่แยกไว้

ข้อ ๑๓ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกคำร้องตามความเร่งด่วนออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) ด่วนที่สุด เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้แก่ คดีที่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๕) และ (๙)

(๒) ด่วน เป็นกรณีที่ความเร่งด่วนต้องพิจารณาก่อนเรื่องปกติ ได้แก่ คดีที่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) และ (๑๖)

(๓) ปกติ เป็นคำร้องที่มีใช้กรณีตาม (๑) และ (๒)

เมื่อแยกประเภทคำร้องแล้ว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายประทับตราประเภทคดีดังกล่าวไว้ที่ปกหน้าสำนวน

ข้อ ๑๔ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง เว้นแต่กรณีตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๕) และ (๙) ให้ดำเนินการเสนอคำร้องให้ศาลโดยพลัน

การเสนอคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมายด้วย

หมวด ๓

การจัดทำและการจ่ายสำนวนคดี

ข้อ ๑๕ ให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่จ่ายสำนวนคดีให้ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน

ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนจ่ายสำนวนคดีให้แก่เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งในกลุ่มงานคดี เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

ข้อ ๑๖ เมื่อได้รับสำนวนคดี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี พร้อมทั้งประทับตราคำว่า “สำนวนคดีหลัก” ไว้มุมขวาบนของต้นฉบับคำร้อง และจัดทำสารบัญเอกสารสำนวนคดี จัดเก็บพยานหลักฐาน ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับกระบวนการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

ในระหว่างการพิจารณาคดี หากศาลมีคำสั่งให้รับเอกสารใดรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๗ ในการจัดทำความเห็น บันทึกสรุปสำนวน และการดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนต้องพิจารณาสำนวนคดีนั้น ร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานคดี ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่อื่นภายในกลุ่มงานคดี

คำร้องตามข้อ ๑๓ (๓) กรณีมีเหตุอันควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอความเห็นต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนหรือด่วนที่สุดก็ได้

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีหรือคดีที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมาย อาจมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ร่วมกันพิจารณาเสนอความเห็นต่อศาล

หมวด ๔

การสนับสนุนกระบวนการพิจารณาในศาล

ข้อ ๑๙ ภายใต้งบข้อ ๑๗ ก่อนจัดให้มีการประชุมตุลาการประจำคดีหรือศาล ให้จัดทำบันทึกสรุปสำนวนพร้อมความเห็นเกี่ยวกับอำนาจศาลในการรับคำร้องหรือความเห็นที่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อประกอบการพิจารณา

ข้อ ๒๐ การจัดทำบันทึกความเห็นและรายงานการพิจารณาคดีของตุลาการประจำคดีหรือศาลแล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้ร่งนำเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาล

ข้อ ๒๑ ในการจัดทำวาระการประชุมของศาล ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายจัดทำร่างระเบียบวาระเสนอต่อที่ประชุมศาลก่อนการประชุมในครั้งถัดไป เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุมแต่ละครั้ง ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายพิจารณาตามความเร่งด่วนของคำร้องตามข้อ ๑๓ เป็นหลัก หรือกรณีสำนวนคดีใดที่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอที่ศาลจะวินิจฉัยได้แล้ว หรือในกรณีที่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งในระหว่างการพิจารณาคดี หรือมีเหตุที่ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๒๒ ในระหว่างการพิจารณาของตุลาการประจำคดีหรือศาล หากมีคำสั่งใด ๆ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น ๆ แล้วรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อทราบ

ข้อ ๒๓ ในวันที่มีการไต่สวนหรือการออกนั่งพิจารณาคดีของศาล ให้สำนักงานมอบหมายผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ดำเนินการตามข้อกำหนดและคู่มือการปฏิบัติงานคดีของสำนักงาน

ข้อ ๒๔ ในการได้ส่วนให้ประทับตราหมายพยานหลักฐานของศาล ผู้ร้อง และผู้ถูกร้อง ดังนี้
 (๑) พยานเอกสารที่ศาลเรียก คือ “หมาย ศ” และวัตถุพยานที่ศาลเรียก คือ “หมาย วศ”
 (๒) พยานเอกสารของผู้ร้อง คือ “หมาย ร” และวัตถุพยานของผู้ร้อง คือ “หมาย วร”
 (๓) พยานเอกสารของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย ถ” และวัตถุพยานของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย วถ”
 ส่วนพยานหลักฐานประเภทอื่นให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๒๕ ในกระบวนการพิจารณาที่ศาลดำเนินการบันทึกคำให้การของคู่กรณีหรือคำเบิกความของพยานบุคคลด้วยเครื่องบันทึกเสียง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายถอดคำให้การหรือคำเบิกความโดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน เป็นผู้รับรองความถูกต้องแห่งเอกสารนั้น
 การจัดเก็บคำให้การหรือคำเบิกความตามวรรคหนึ่งให้รวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๒๖ เมื่อศาลมีมติในคำสั่งหรือคำวินิจฉัยแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนช่วยยกร่างคำสั่งหรือคำวินิจฉัยเสนอศาลเพื่อพิจารณา

ก่อนส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศราชกิจจานุเบกษา ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๒๗ การส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลลงมติ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนบันทึกเหตุและแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ

หมวด ๕

การตรวจและการขอสำเนาในสำนวนคดี

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐานในสำนวนคดีหลัก ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของเอกสารและพยานหลักฐานนั้น

ข้อ ๒๙ การขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดีหลักที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล เมื่อศาลอนุญาต ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้รับรอง

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบศาลว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

หมวด ๖

การจัดเก็บและการทำลายสำนวนคดี

ข้อ ๓๐ ในการจัดเก็บสำนวนคดีหลักให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการจัดเก็บสำนวนคดีหลักและทำสำเนาอีกสองชุด

เมื่อคำวินิจฉัยประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้สำนักงานจัดส่งสำนวนหลักไปยังหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ส่วนสำเนาให้จัดเก็บไว้ในห้องสำนวนคดีและหอสมุดของศาลแห่งละหนึ่งชุด

กรณีการจัดเก็บสำนวนคดีหลักที่ศาลมีคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนจัดเก็บไว้ในห้องสำนวนคดี และทำสำเนาอีกหนึ่งชุดเก็บไว้ที่หอสมุดของศาล

บันทึกสรุปสำนวนและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนทั้งหมด ให้แยกเก็บไว้ท้ายสำเนาสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๓๑ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒๗ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนประสานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำลายสำนวนคดีและเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีดังกล่าว

หลักเกณฑ์และวิธีการ การทำลายสำนวนคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ บรรดาคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ใช้ความในระเบียบศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับ เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๔. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๙

ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของศาล จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ผู้เชี่ยวชาญ” และ “เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน” ในข้อ ๓ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ผู้เชี่ยวชาญ” หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านคดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า ผู้อำนวยการสายงานคดีหรือนักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๓ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๓ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกคำร้องตามความเร่งด่วนออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๑) ด่วน เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ปกติ เป็นคำร้องที่ไม่ใช่กรณีตาม (๑)

เมื่อแยกประเภทคำร้องแล้ว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายประทับตราประเภทคดีดังกล่าวไว้ที่ปกหน้าสำนวน”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๖ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๖ เมื่อได้รับสำนวนคดี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี พร้อมทั้งประทับตราคำว่า “สำนวนคดีหลัก” ไว้มุมขวาบนของต้นฉบับคำร้อง และจัดทำสารบัญเอกสารสำนวนคดี จัดเก็บพยานหลักฐาน ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จสิ้นในแต่ละคราวแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนนำเอกสารในสำนวนคดีดังกล่าวข้างต้นส่งมอบให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตามระบบควบคุมทะเบียนงานคดีตามข้อ ๑๑ และจัดเก็บไว้ที่ห้องสำนวนคดีต่อไป

ในระหว่างการพิจารณาคดี หากศาลมีคำสั่งให้รับเอกสารใดรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๗ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๗ ในการจัดทำความเห็น บันทึกสรุปสำนวน และการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนต้องพิจารณาสำนวนคดีนั้นร่วมกับผู้อำนวยการสำนักคดี ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่อื่นภายในกลุ่มงานคดี

คำร้องตามข้อ ๑๓ (๒) กรณีมีเหตุอันควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอความเห็นต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนก็ได้”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๐ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๐ ในการจัดเก็บสำนวนคดีหลักให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการจัดเก็บสำนวนคดีหลักและทำสำเนาอีกหนึ่งชุดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับเอกสารครบถ้วนและส่งมอบให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ส่งสำนวนคดีหลักจัดเก็บไว้ที่ห้องจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) จัดเก็บสำเนาสำนวนคดีหลักไว้ที่ห้องสำนวนคดี

บันทึกสรุปสำนวนและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนทั้งหมด ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการจัดเก็บรวบรวมไว้ในห้องสำนวนคดีแยกเล่มต่างหากจากสำเนาสำนวนคดีหลัก”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๑ แห่งระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

